

OB DARZYĆ (95) *vb pf*

o oraz a jasne (w tym w a 2 r. błędne znakowanie).

inf obdarzyć (34). ◇ *fut* 1 sg obdarzę (1). ◇ 2 sg obdarzysz (1). ◇ 3 sg obdarzy (4). ◇ 3 pl obdarzą (3). ◇ *praet* 1 sg m obdarzyłem (1). ◇ 2 sg m -ś obdarzył (4). ◇ 3 sg m obdarzył (31). ◇ 3 pl *subst* obdarzyły (1). ◇ *plusq* 3 sg m był obdarzył (2). ◇ *imp* 2 sg obdârz (4). ◇ *con* 2 sg m byś obdarzył (1). ◇ 3 sg m by obdarzył (3). ◇ *impers praet* obdarz(o)no (4). ◇ *part praet act* obdarzywszy (1).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde XVIII w.*

Dać komuś co jako dar (o darach wielkiej wartości ofiarowanych przez wyższego w hierarchii dawcę); *donare Mącz, Modrz; dare, impertire, prosequi, remunerare Mącz; adiungere PolAnt* [w tym: kogo (87), czym (88); kogo czym (83)] (95) : *BibRadz Gen 27/37; Mącz 408d*; nietyło że ie [król zbiegi moskiewskie] włáfkę przyiął ále y máiętnościami wielkimi w Páństwie śwym ie obdârzył *BiałKaz M2*.

[*Fraza*: »co Pan Bog obdarzył«: nuże brácia podkráwaycie pod poliewkę/ á przykrycie łtoł/ będziemy śwami ielć co pan bog obdârzył. [...] nu ir brúder/ fchneyd vnder die fup/ vñ deckt den tích/ wir wollen mit euch eßen es got bełchert hat. *Wokabul 1539 G.*]

Zwroty: »hojnie a okwicie, znamienicie obdarzyć« (1:1): *Donare alicui multa large et effuse, Hoynie á okficie kogo obdarzić. Mącz 94c, 265d.*

»upominkiem obdarzyć« (2): *Aliquem munere remunerari, Nieyákim vpominkiem záś obdârzić/ też dar dáć. Mącz 237c, 386a.*

a. *O przywilejach, zaszczytach, godnościach: nadać; exornare Mącz (5)* : A ia ieflibych zwyciężył/ Páná rozumem przewyższył: Nie obdarzą mię zwoleństwem/ Ale bićim álbo ięctwem. *BierEz E4v; RejKup bb4v; Mącz 269c; OrzQuin K*; A iż w tym domu Cnoty gniazdo vpátrzone/ Przeto zacnym Kłeynotem [!] dom ten obdârzone. *WisznTr 2.*

W przén (1) : *tzwartý Vrban Papielz/ ten Pfałterz potwierdził/ y wielkimi odpufy obdarzył KrowObr 158.*

a. *O Bogu jako dawcy daru, który staje się cechą lub stanem obdarowanego (79)* : Dobrzeć wżyłtko rozrządzono/ Kożdego śwym obdarzone: Ty [paw] krafa/ łlowik śpiewánim: Woł siła/ á koń biegánim. *BierEz N4v; OBdarz miły panie vmyfły naffe obfitością dobra twego boskiego RejPs 190v, 196v; BielKom B2v; GliczKsiąż F*; śwym v[práwiedliwienim áby [Pan Bóg] nas obdârzył y zbáwił. *LubPs T6; [Bóg dobrodziejstwami] obdârzył nędzny narod ludzki z miłofierdzya śwego LubPs X5, A4v, C*; A kogo tym [prawym ślachtetwem] obdârzą z niebyełskiego grodu/ Iuż then łławy popráwi/ polláhcí y rodu. *RejWiz 98v, 121; Leop Ier 33 arg; Zaden z narodu iego [...] nie ogláda dobrá ktorem obdârzę lud moy [et non videbit bonum, quod ego facio populo meo]/ mowi Pan BibRadz Ier 29/32, Bar 4/28 [29]; RejPos 262, 319v; KuczbKat 190; Dobre/ pobożne/ ktorzi żywot śwoy z cnotą zgodny wiedli/ [Bóg] wefelem nieśmiertelnym obdârzy [gaudio immortalis donabit] *ModrzBaz 136v*; ony ktorzy się grzechowi śprzećiwili y łtátecznie trwáli/ ták obdârzył y potwierdził: iłz nigdy [...] vtráćić śwego łzczęścía nie mogá. *SkarŻyw 258, 259, 583; ArtKanc A16v, B6, F2v, G12v, K18v, L10v; PaprUp L3v*; odpuść grzechy przed tobą ie wyznawájącym: ábyś nas miłościwie y odpufzczeniem obdârzył y pokojem. *LatHar 181, 538, 623, 657.**

Ze zdaniem dopełnieniowym [z zapowiednikiem: tym; iż] (1): Y iefzcze go [Bóg] tym obdarzył/ Iż różliczne baśni twarzył. *BierEz* A3.

W połączeniu szeregowym (1): Rącz nas nápełnić łálki twoiey/ opátrz nas pokojem świętym/ obdarz cnotą wízeláką *LatHar* 277.

W charakterystycznych połączeniach: obdarzyć nieśmiertelną chwałą, dobrem (obfitością dobra) (2), dobrodziejstwem, królestwem, miłością, obietnicami, pogodą, pokojem (3), prawdą, [jakim] przyrodzeniem, przywilejem (3), radością wieczną, rozsądkiem, skarby królestwa wiecznego, sprawiedliwością, stałością, statkiem, prawym ślachtetwem, uczciwością, urodą, usprawiedliwieniem, weselem wiecznym (nieśmiertelnym) (2), wielą dobrych rzeczy, zacnością, żywotem wiekuistym.

Zwroty: »błogosławieństwem obdarzyć« (4): *LubPs* cc4v; *RejZwierz* 86; *ReszPrz* 112; IEzu nałłodzły/ [...] racz mię też takim błogofławieństwem opátrzyć iákimeś trzy krole obdarzył *LatHar* 222.

»cnotą obdarzyć« (3): *Macte virtute puer esto*, Dziękuy pánu Bogu zá tę cnotę którą cie obdarził *Mącz* 203a; *PudłFr* 42; *LatHar* 277.

»cudownie obdarzyć« (1): ktoremi [przywilejami wielkimi] cudowniepráwie [!] obdarzono te/ ktorzy w męce Páńskiey oobliwie się byli rofkocháli iáko S. Brygidy wdowy/ S. Fránciżká/ [...] y infzych nie máło. *LatHar* 257.

»darem (a. dary), upominki obdarzyć« (5:1): *BibRadz* *5v; *BielKron* 97v; A iż to znam/ nie s pochlebftwá [...] iż W.(ielmożność) thwoię Pan Bog nie ledá dáry á vpominki obdarzyć raczył. *RejZwierc* [28³], 119v; *ArtKanc* S4v.

»obdarzyć duchem (prorockim)« [szyk zmienny] (3): Abdiás podfkárbi krolá Acháb/ nie przyzwałá krolowi ná zły vczynek/ [...] dla czego Pan Bog obdarzył go duchem prorockim. *BielKron* 84v, 19; [Pan Bóg] pierwżégo vcznia fwégo [o Adamie]/ ták duchem fwym obdarzył: iż wízytki rzeczy miánował *SienLek* 195.

»hojnie, obficie, doskonale, szciodro obdarzyć« [szyk zmienny] (6:2:1:1): *OpecŻyw* 145; fwięthe y wierne fwoie/ miłościwym á wiecznym fwym błogofławieńftwem hojnie obdarzyć y pociełzyć raczy. *LubPs* cc4v, P4v marg; *BibRadz* II 108a marg; *RejPos* 280; Iednák zá dowcipem fwym/ którym go był hojnie Bóg obdarzył/ [...] Był wziętym v wízech ludzi *KochFr* 53; *PudłFr* 42; *OrzJan* 91.

»łaską obdarzyć« (2): DVchu Święty ftworzyćielu/ [...] Rącz łáfką twoią obdarzyć/ Sercá ktores raczył ípráwić. *LatHar* 36, 629.

»rozumem, (roztroptnym) baczeniem, dowcipem, mądrością, umiejętnością obdarzyć« [szyk zmienny] [6:5:2:2:2]: Ale człowiek gdyż go Pan obdarzył baczeniem/ Ma fwe dzyatki ípráwować roftroptnym ćwiczeniem. *RejWiz* 88v, A4; *RejZwierz* A2; Obdarzył ie vmieiętnością y rozumem [scientia intellectus replevit illos]/ y okazał im ípołu złe y dobre. *BibRadz Eccli* 17/6, *2v, *Dan* 1 arg; *BielKron* 75v; *Prot* E; *RejZwierc* A3v, 62; *SkarŻyw* 25, 559; *KochFr* 53; *LatHar* 366.

»obdarzyć żywotem wiekuistym« (1): [Chrystus] przekłętwo oddaliwży/ opátrzył nas błogofławieństwem: á pohánbiwży śmierć/ obdarzył nas żywotem wiekuiftym. *LatHar* 412.

Szeregi »obdarzyć a opatrzyć« [szyk 1:1] (2): drugyego [człowieka Pan Bog] hojnie y obficie obdarzyć á opátrzyć raczył. *RejPos* 280; *LatHar* 412. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»obdarzyć i ubogacić« (1): Bog wżechmogący/ ktoremu tak służyć będziecie/ y fercá wálze/ bogoboynymi myflámi/ ciálá zdrowiem/ dobrá fzczeńciem/ Miálto pokojem/ wżyftkich wżelákim błogofławieńftwem obdárzy y vbogáci. *ReszPrz* 112.

W przen (2) : Ręká męczenniká/ ktora wiele pifała ku chwale Bożey/ P. Bog ofobną czćią obdárzył. *SkarŻyw* 47 marg; ná ktorey [stolicy św. Piotra] Piotrowá wiárá nieuftáie/ zá ktorą Chryftus modlił fię iáko człek/ á ktorą taką krzepkością obdárzył iáko Bog/ iż iey żadne tyráńftwo zburzyć [...] niemogło. *SkarŻyw* 601.

α. *Darem jest osoba* (5) : tego [cesarza *Justyniana*] był Pan Bog obdárzył dwiemá Hetmánym fpráwnymi/ przez ktore vpádła rzecz poľpolita Krześciáńka *BielKron* 162v.

αα. *O potomstwie* (4) : áby pánu Bogu/ yáko temu/ ktory tą ofiádłoścýą dzyecýcyem obdárzył/ pilnye á z vmyflú dzyękował *GliczKsiąż* C7v, C3v; *RejŻwierz* 52; y prágnąc áby ie Pan bog płodem męfkim/ z ktoregoby iemu cześć roflá/ obdárzyć raczył: powili fyná Bernárdyná *SkarŻyw* 458.

b. *O Matce Boskiej jako dawcy* (1) : Anyelkím ziáwieniem/ Márya vczczona: Obdarz nas pokojem/ Náđ Ewę wflawiona *LatHar* 405.

c. *Dawcą są bogowie lub fatum* (3) : [rzecz *Polixeny do Greków*] mam nádzyeię zupełną w boskich dárzech/ znáiąc niewinność moię/ iż mię nieśmiertelnoścýą obdárzą. *BielKron* 60v; *Mącz* 65d; Gdyż też w to y lálkawe fatá potráfiły/ W czym ia próżny/ tym lálność twoię obdárzyły. *StryjWjaz* A2v.

Synonim: ofiarować.

Formacje współrdzenne cf DAROWAĆ.

Cf **OB DARZENIE, OB DARZONY**